

เชียงใหม่ เป็นจังหวัดที่สำคัญในภาคเหนือของประเทศไทย เป็นศูนย์กลางของเศรษฐกิจ การปกครอง การศึกษา และสังคมวัฒนธรรม ความสำคัญของเชียงใหม่ไม่ได้เพิ่งเกิดขึ้นในปัจจุบัน หากมีความสำคัญมานานนับศตวรรษ ในสมัยที่ล้านนา เป็นแคว้นอิสระมีการปกครองของตนเอง มี วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีที่งดงาม ความรุ่งเรืองของเชียงใหม่สิ้นไปเมื่อเสียอิสรภาพให้ แก่พม่า แม้ว่า จะกลับฟื้นในภายหลัง ก็เป็นส่วนหนึ่งของราชอาณาจักรไทยที่มีศูนย์กลางจากภาค กลาง กระนั้นก็ตาม เชียงใหม่และจังหวัดในภูมิภาคเหนือของไทย ยังดำเนินวิถีชีวิตที่มีวัฒนธรรม ของตนเอง ส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมที่เด่นชัดของล้านนา คือ ความเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา จะ เห็นได้จากจำนวนวัดวาอารามที่มีเป็นจำนวนมาก เฉพาะอย่างยิ่งในเขตอำเภอเมืองเชียงใหม่ ลักษณะของวัดในล้านนา มีความเป็นตนเอง ส่วนหนึ่งมาจากส่วนประคับสถาปัตยกรรม จึงน่าเสียดายมากหากไม่มีการสืบทอดต่อไป ส่วนหนึ่งมาจากความไม่เข้าใจในความหมายซึ่งแฝงอยู่ในความ งามของหัตถศิลป์เหล่านั้น

การวิจัยครั้งนี้ เพื่อรวบรวมหลักฐานเกี่ยวกับความหมายของส่วนประคับสถาปัตยกรรม เหล่านี้ จากเอกสารต่างๆที่มีอยู่ นำมาจัดกลุ่มเพื่อให้เข้าใจในความหมายได้อย่างถูกต้อง โดยตั้งอยู่ บนสมมติฐานที่ว่า ส่วนประคับสถาปัตยกรรมเหล่านี้ ส่วนหนึ่งมาจากพระพุทธศาสนาเอง เป็น อุบายในการอบรมให้เข้าใจในหลักธรรมของพระพุทธศาสนา และอีกส่วนหนึ่งเป็นผลตอบรับจาก ชาวบ้านบนความศรัทธาที่มีต่อพระพุทธศาสนา รวมกับความเชื่อพื้นถิ่นที่มีมาแต่เดิม

ผลจากการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยประมวลจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ของเชียงใหม่หรือของล้านนาที่มีมายาวนาน เอกสารวิจัยและตำราที่เกี่ยวกับสถาปัตยกรรมและศิลป กรรมที่มีผู้ทำไว้แล้ว และจากผลการสำรวจภาคสนาม พบว่า พื้นที่ล้านนามีการหลอมรวมของชน เผ่าหลายกลุ่ม นับย้อนมาแต่ครั้งเป็นตำนาน จนมีหลักฐานเป็นเอกสาร ชนเผ่าทางเหนือที่ไม่พบ หลักฐานว่านับถือพุทธศาสนา กับชนเผ่าในพื้นที่ที่นับถือศาสนาพุทธอยู่แล้ว แต่สามารถอยู่ร่วมกัน ได้เป็นอย่างดี เชื่อว่าเป็นอิทธิพลของศาสนา โดยเฉพาะพุทธศาสนา ส่วนทางด้านความหมายของ ส่วนประคับมีเหตุผลเชื่อได้ว่ามาจากอิทธิพลของพุทธศาสนาหลายลัทธิ และศาสนาอื่นๆเช่น พราหมณ์ เป็นต้น ผลการวิจัยครั้งนี้คาดว่าจะประโยชน์สำหรับผู้ที่ต้องการทำความเข้าใจกับ ความหมายของส่วนประคับสถาปัตยกรรมทางพุทธศาสนาของล้านนาเพื่อไปประยุกต์ใช้ต่อไป

Abstract

TE 138269

Chiang Mai is one of the most important provinces in northern region of Thailand. It is the center of administration, education, social and culture. The importance of Chiang Mai can be traced back in the history for centuries. At the time when Lanna is a free land and has its own graceful culture and traditions. Lanna prosperity has gone with its freedom to Burma. Though it arise afterward but as part of the Kingdom of Thailand with control from central region. Still, Chiang Mai and northern provinces of Thailand conduct their living in its tradition. One most significant culture of Lanna is faith in Buddhism as a lot of wats have flourished throughout the region, especially in the town district of Chiang Mai. Wats in Lanna have their own style, party of their ornaments. It would be a big lost if these ornaments fade out, because of the lack of knowledge in its meanings behind the beautiful crafts.

The purpose of this research is to gather the meanings of these architectural ornaments from various sources, regroup to give a correct understanding. Base on the theory that these ornaments are created from Buddhism itself as a medium to teach the Dhamma to villagers and as the response from the villagers to give their respect and faith in Buddhism together with their old belief in supernatural powers.

The research gives a result which accordance to the theory. Summarize from the long history of Lanna and many researches and books in related topics and the result of field research show evidences of a peaceful migration of several tribes in the region which believe is the power of religious, Buddhism. This research wish to be useful for those who will apply to present day live.